

Ημερίδα

*Γεφυρώνοντας το τοπίο των ψηφιακών
αρχαιολογικών δεδομένων στην Ελλάδα*

29 Μαΐου 2024

Αθήνα, Impact Hub

09.00 – 17.00

ΑΟΗΝΑ
Έρευνα & Καινοτομία
Τεχνολογίες Πληροφορίας

Funded by
the European Union

Τα προηγούμενα τέσσερα χρόνια, το δίκτυο **SEADDA** (*Saving European Archaeology from the Digital Dark Age*) στο πλαίσιο των δράσεων του **COST** (*European Cooperation in Science and Technology*), επιχείρησε να καταγράψει τις τρέχουσες συνθήκες, να διαμορφώσει μια κοινή αντίληψη και να προωθήσει την ανταλλαγή γνώσης γύρω από τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές για τη διατήρηση, τη διάθεση και την επαναχρησιμοποίηση των αρχαιολογικών δεδομένων.

Μία από τις πιο επιτυχημένες δραστηριότητες του δικτύου SEADDA ήταν οι κατά τόπους ημερίδες, οι οποίες έδωσαν την ευκαιρία στους κύριους εκπροσώπους που εμπλέκονται στη δημιουργία, τη χρήση και την επιμέλεια των αρχαιολογικών δεδομένων να συζητήσουν την τρέχουσα κατάσταση στις χώρες τους, αξιοποιώντας την κοινή κατανόηση της εθνικής αρχαιολογικής νομοθεσίας, των παραδόσεων και των προκλήσεων που ενδέχεται να επηρεάσουν την πρόοδο σε αυτό τον τομέα.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, πραγματοποιήθηκαν ημερίδες στη Νορβηγία, τη Σερβία, την Τουρκία, τη Ρουμανία, τη Γαλλία, την Πορτογαλία και την Ιρλανδία και όλες κατέληξαν σε νέες ή στενότερες συνεργασίες που αποτυπώνονται σε μέτρα και συντονισμό προσπαθειών.

Το δίκτυο SEADDA έχει πλέον επεκταθεί με επακόλουθη χρηματοδότηση μέσω νέας επιχορήγησης με τον τίτλο **SHADE** (*SHaring Archaeological Data Effectively*) στο πλαίσιο του προγράμματος COST Innovators επιτρέποντας τη χρηματοδότηση μιας επιπλέον ημερίδας στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα, η διαχείριση των αρχαιολογικών δεδομένων χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό και ποικιλομορφία λόγω των πολλών διαφορετικών φορέων που παράγουν και διαχειρίζονται αρχαιολογικά δεδομένα, όπως η αρχαιολογική υπηρεσία, η αρχαιολογική εταιρεία, ακαδημαϊκά ιδρύματα, ξένες αρχαιολογικές σχολές, ερευνητικά κέντρα και άλλες πρωτοβουλίες πολιτών. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες που καταβάλλονται στο μέτωπο της διαχείρισης και της προσβασιμότητας των ψηφιακών αρχαιολογικών δεδομένων, υπάρχει άμεση ανάγκη για την ανταλλαγή εμπειριών και την ανάπτυξη αποδοτικών στρατηγικών στην επιμέλεια και τη διάθεσή τους.

Η ημερίδα αυτή αποτελεί πρόσκληση σε εκπροσώπους από τους εμπλεκόμενους φορείς να συζητήσουν εμπειρίες και στρατηγικές σχετικά με τη δημιουργία, τη διαχείριση και τη διάθεση των ψηφιακών αρχαιολογικών δεδομένων. Επιπλέον, αποσκοπεί στη χαρτογράφηση των υφιστάμενων υποδομών δεδομένων στην Ελλάδα, στην παρουσίαση των διαχειριστικών προκλήσεων που σχετίζονται με τα αρχαιολογικά δεδομένα και στην ανταλλαγή καλών πρακτικών. Μέσα από παρουσιάσεις και συζήτηση, η ημερίδα επιδιώκει να αναδείξει τις προσπάθειες που γίνονται προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση, να ξεκινήσει έναν εποικοδομητικό διάλογο και να δημιουργήσει ευκαιρίες για συνεργασία, με άξονα την περαιτέρω πρόοδο των εγχώριων πρακτικών και τη στενότερη ευθυγράμμιση με τις αντίστοιχες διεθνείς.

Οι διοργανωτές

Δέσποινα Τσιαφάκη, Ερευνητικό Κέντρο Αθηνά, tsiafaki@athenarc.gr

Μάρκος Κατσιάνης, Πανεπιστήμιο Πατρών, mkatsianis@upatras.gr

ΑΘΗΝΑ
Έρευνα & Καινοτομία
Τεχνολογίες Πληροφορίας

COST
EUROPEAN COOPERATION
IN SCIENCE & TECHNOLOGY

Funded by
the European Union

Περίληψεις

- **Δέσποινα Τσιαφάκη**, *Ερευνητικό Κέντρο Αθηνά - Μάρκος Κατσίανης, Πανεπιστήμιο Πατρών*

Ψηφιακά αρχαιολογικά δεδομένα στην Ελλάδα: Αναζητώντας κοινές προσεγγίσεις

Οι εκκλήσεις για την ενθάρρυνση των πρακτικών Ανοικτής Επιστήμης τονίζουν την ανάγκη για διαφάνεια στην ερευνητική διαδικασία και τη συνολική βελτίωση της διαχείρισης των αρχαιολογικών δεδομένων. Παρά την αυξανόμενη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας στην αρχαιολογική έρευνα στην Ελλάδα, η επιμέλεια, η διάθεση και η ανοικτή πρόσβαση στα ψηφιακά αρχαιολογικά δεδομένα δεν είναι ακόμα επαρκείς. Αντιθέτως, η διαχείριση των ψηφιακών αρχαιολογικών δεδομένων αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις λόγω του κατακερματισμού και της ποικιλομορφίας των φορέων που συμμετέχουν στην παραγωγή και διαχείρισή τους. Παρά τις προσπάθειες από διάφορες πλευρές για τη βελτίωση της ψηφιακής διαχείρισης και της προσβασιμότητας, υπάρχει ανάγκη για πιο συγκεκριμένες και συντονισμένες ενέργειες, με στόχο την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων υποδομών αποθετηρίων και την ενσωμάτωση πρακτικών οδηγιών για τους οργανισμούς και τους ερευνητές που ασχολούνται με την παραγωγή και την οργάνωση των ψηφιακών αρχαιολογικών δεδομένων. Στο πλαίσιο της ημερίδας εκπρόσωποι από το ελληνικό περιβάλλον καλούνται για πρώτη φορά να ανταλλάξουν απόψεις και να εκμεταλλευτούν τη διεθνή εμπειρία, προκειμένου να διαμορφωθεί μια ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική που θα υποστηρίξει την παραγωγή, τη διαχείριση, τη διατήρηση και την ανοικτή διάθεση αρχαιολογικών δεδομένων, ενθαρρύνοντας ταυτόχρονα την πορεία προς μια πιο διαφανή και προσβάσιμη αρχαιολογική επιστήμη.

- **Holly Wright**, *Archaeology Data Service, University of York*

Saving European Archaeology from the Digital Dark Age (SEADDA)

This presentation will contextualise today's workshop as part of several initiatives working to make digital archaeological data more sustainable, openly available, and cross-searchable with other resources. Using the lessons learned during the development of the ARIADNE Infrastructure for archaeological data (www.ariadne-research-infrastructure.eu), a community was created to advance this work through capacity-building in the form of the four-year COST Action Saving European Archaeology from the Digital Dark Age (SEADDA). SEADDA created a wide range of resources and publications allowing us to build a better understanding of the current state-of-the-art for the stewardship of digital archaeological across Europe (and beyond), along with highly productive workshops in several countries wishing to progress the way digital archaeological data is created, shared, and cared for in the long-term. These countries included France, Portugal, Serbia, Norway, Turkey, Ireland, and Romania, and used the successful format developed within ARIADNE, and piloted in Austria and Slovenia. Although SEADDA has now finished, the Action was fortunate to receive a further year of funding through a COST Innovators Grant Sharing Archaeological Data Effectively (SHADE), giving the community the opportunity to organise one further workshop in Greece, and continue to broaden our conversations on how to progress this important topic.

- **Μαρία Ξένη Γαρέζου**, Δ/ση Εθνικού Αρχείου Μνημείων

Εθνικό Αρχείο Μνημείων και ψηφιακά αρχαιολογικά δεδομένα: προκλήσεις και προοπτικές

- θέση περίληψης -

- **James Taylor**, *University of York, UK* – **Δημητρία Μαλαμίδου**, *Εφορεία Αρχαιοτήτων Σερρών*
– **Nicolas Zorzin**, *Toumba Serron Research Project*

Collaborative Innovation in Archaeological Research in Greece: the TETRARCHS Project and the co-creation of archaeological knowledge in Toumba Serron.

This presentation will begin by exploring the role of the Greek Archaeological Service in archaeological research, focusing on the data generated through traditional and digital methods. It will highlight insights drawn from collaboration experiences, detailing the challenges, best practices, and evolving needs that shape the service's approach. Building on this foundation, the focus will shift to an ongoing digital collaborative project: Transforming Data Reuse in Archaeology (the TETRARCHS project). We will examine how the project seeks to use digital tools to advance open and more inclusive archaeological research and foster collaboration between the Ephorate of Antiquities of Serres, the British School as well as a range of local community stakeholders. We will explore the innovative methodologies employed and how they have the potential to influence future approaches to the co-design of projects and the co-creation of archaeological knowledge. Ultimately, our goal is to underscore the importance of collaboration and digital innovation in archaeology, showcasing how initiatives like TETRARCHS are creating new opportunities and advancements in the discipline.

- **Κώστας Κοπανιάς - Γιάννης Παπαδάτος - Αλεξάνδρα Κατεβαΐνη**, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ψηφιακά αρχαιολογικά δεδομένα στο ΕΚΠΑ: η περίπτωση του Archaeocosmos και της Πανεπιστημιακής Ανασκαφής στο Πλάσι Μαραθώνα

Τα ελληνικά πανεπιστήμια αποτελούν έναν από τους φορείς δημιουργίας, αποθήκευσης και διαχείρισης ψηφιακών αρχαιολογικών δεδομένων στην Ελλάδα, στο πλαίσιο των πανεπιστημιακών ανασκαφών και των ερευνητικών προγραμμάτων που διεξάγουν. Λόγω της απουσίας ενιαίας στρατηγικής, εφαρμόζονται πολλά διαφορετικά πρωτόκολλα συλλογής και διαχείρισης αυτών των δεδομένων. Από την άλλη, όμως, η ψηφιακή αυτή πολυγλωσσία έχει συσσωρεύσει πολύτιμη εμπειρία στα πανεπιστήμια, που μπορεί να βοηθήσει στη διαμόρφωση ενιαίων στρατηγικών και καλών πρακτικών. Στην παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιαστούν δύο περιπτώσεις δημιουργίας, συλλογής και διαχείρισης ψηφιακών αρχαιολογικών δεδομένων στο ΕΚΠΑ. Η πρώτη περίπτωση, το πρόγραμμα ArchaeoCosmos αποτελεί μία από τις κύριες δράσεις του Κέντρου Αριστείας «Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες» του Πανεπιστημίου Αθηνών και υλοποιείται με την συμμετοχή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Αντικείμενό του είναι η δημιουργία ενός πλήρους λεξικού αρχαίων γεωγραφικών όρων και ενός διαδραστικού χάρτη, ο οποίος συνδέεται με τα κείμενα της αρχαίας γραμματείας. Η δεύτερη περίπτωση αφορά στην Πανεπιστημιακή ανασκαφή στο Πλάσι Μαραθώνα, όπου τα τελευταία 10 χρόνια έχουν εφαρμοστεί και αξιολογηθεί τρία διαφορετικά συστήματα καταγραφής ανασκαφικών δεδομένων στο πεδίο, τα οποία περιλαμβάνουν ειδικά διαμορφωμένο αλλά και έτοιμο λογισμικό ανοικτού κώδικα καθώς και έτοιμη εμπορική εφαρμογή μέσω του ArcGIS Online. Θα παρουσιαστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των παραπάνω ψηφιακών εργαλείων με βάση (α) την εμπειρία

της χρήσης τους στο πεδίο, και (β) τα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού προγράμματος DELTA (Digital Excavation through Learning and Training in Archaeology).

- **Κατερίνα Μπούρα, Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή**

Το ψηφιακό οικοσύστημα αρχαιολογικών δεδομένων στη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή

Ακολουθώντας τις ευρωπαϊκές συστάσεις, η Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή έχει δημοσιεύσει από το 2021 ένα σχέδιο για την Ανοιχτή Επιστήμη στο οποίο δεσμεύεται να υποστηρίξει τους ερευνητές σε μια πορεία ανοιχτών και συνδεδεμένων δεδομένων, σύμφωνα με την οδηγία «της διάχυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας χωρίς εμπόδια». Αυτό επιτυγχάνεται με την εφαρμογή των αρχών FAIR σε όλα τα στάδια του κύκλου των δεδομένων, μέσα από το ψηφιακό οικοσύστημα της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής. Πρόκειται για μια σειρά από πλατφόρμες και εργαλεία τα οποία προωθούν τα δεδομένα της αρχαιολογικής έρευνας από τον σχεδιασμό της, στη παραγωγή/συλλογή των δεδομένων, στην αποθήκευσή τους, την προβολή και επανάχρησή τους και τη μελέτη/δημοσίευσή τους. Θα παρουσιάσουμε αυτό το οικοσύστημα και τους τρόπους που αλληλεπιδρούν και διαλειτουργούν οι πλατφόρμες που αναπτύσσονται στη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή.

- **Ιωάννα Νίνου, Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία**

Το ψηφιακό Αρχείο της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας: Προκλήσεις, προβληματισμοί, προσδοκίες

Η Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία διαθέτει πλουσιότατο Αρχείο και ως προς το χρονικό του εύρος (1837 μέχρι σήμερα) και ως προς το αρχειακό υλικό (έγγραφα, φωτογραφίες, αρνητικά, σχέδια, ημερολόγια). Τα έτη 2005, 2008 και 2014-2015 μεγάλο τμήμα του Αρχείου ψηφιοποιήθηκε με την αρωγή ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Η πρόκληση ήταν διπλή : να διασωθεί σε ψηφιακή μορφή το φυσικό αρχειακό αντικείμενο και να διαχυθεί η πληροφορία που αυτό προσφέρει στο ευρύ κοινό. Κατά την υλοποίηση προέκυψαν ποικίλα προβλήματα, τόσο ως προς την προετοιμασία του προς ψηφιοποίηση υλικού όσο και ως προς την τεκμηρίωση και τη μετέπειτα διαχείριση. Η εφαρμογή δοκιμασμένων πρακτικών ψηφιοποίησης και ευρωπαϊκών προτύπων τεκμηρίωσης οδήγησαν στην ευόδωση του πρωταρχικού στόχου. Στην παρούσα φάση ικανό κομμάτι του αρχειακού υλικού είναι πλέον προσβάσιμο μέσω της ιστοσελίδας της Αρχ. Εταιρείας και του ΕΚΤ. Επιθυμία μας παραμένει η διάθεση του συνόλου του ψηφιοποιημένου υλικού. Γι' αυτό θεωρούμε ιδιαιτέρως σημαντική τη συμμετοχή μας στην ημερίδα στα πλαίσια του SHADE project, που θα προσφέρει πολύτιμη ανταλλαγή πληροφοριών για τις πρακτικές διαχείρισης των ψηφιακών δεδομένων, την αντιμετώπιση των εκάστοτε προβλημάτων και τις εμπειρίες από την όλη διαδικασία. Προσδοκούμε ότι η συζήτηση μεταξύ των φορέων θα εμπλουτίσει και θα διευκολύνει τους τρόπους διαχείρισης και διάθεσης των τεκμηρίων προς μέγιστο όφελος όλων.

- **Μαρία Πηγάκη, Δίπυλον - Εταιρεία Μελετών Αρχαίας Τοπογραφίας**

Η αναγκαιότητα της χωρικής διάστασης στα αρχαιολογικά δεδομένα

Η ενοποίηση των αρχαιολογικών πόρων είναι ένα ζήτημα που απασχολεί την επιστημονική κοινότητα εδώ και δεκαετίες. Είναι πια εδραιωμένη η άποψη, ότι για τη διάσωση, τη γνώση και τη διάχυση των αρχαιολογικών πόρων, η διασύνδεσή τους με τον χώρο είναι αναγκαιότητα. Πώς μπορεί η πολυπλοκότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς να αποκωδικοποιηθεί με τα νέα τεχνολογικά μέσα; Πώς θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν γεωχωρικά εργαλεία για τη διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς; Πώς μπορεί η χωρική διάσταση να οργανώσει και να νοηματοδοτήσει; Τα ερωτήματα αυτά, τα οποία επικεντρώνονται στην εννοιολόγηση της χωρικής σκέψης και στην ανάγκη κατάκτησης ψηφιακών δεξιοτήτων για τη βελτίωση της γνώσης και καταγραφής της αρχαιολογικής πληροφορίας θα αναλυθούν και θα συζητηθούν. Ως πρακτικό αποτέλεσμα της συζήτησης, θα παρουσιαστούν δύο έργα που υλοποιήθηκαν από την ΑΜΚΕ Δίπυλον:

α) MINERVA αφορά την εμπειρία του σχεδιασμού ενός μαζικού ανοικτού διαδικτυακού μαθήματος (MOOC) με θέμα τις γεωτεχνολογίες για την πολιτισμική κληρονομιά

β) Το έργο «Χαρτογραφώντας τις Αρχαιότητες των Αθηνών» αφορά σε μια πρωτότυπη και ανοικτής πρόσβασης διαδικτυακή πλατφόρμα (WEBGIS) για τη διάσωση και διάδοση αρχαιολογικών δεδομένων από τις σωστικές ανασκαφές της Αθήνας.

- **Anno Hein, ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος**

Ανοιχτά δεδομένα στη μελέτη προέλευσης και τεχνολογίας αρχαίων υλικών

Η εργαστηριακή μελέτη του αρχαιολογικού υλικού πρέπει να λαμβάνει υπόψη ορισμένους περιορισμούς. Τα αντικείμενα είναι μοναδικά, ο αριθμός τους είναι περιορισμένος και μόλις υποβληθούν σε επεξεργασία ή δειγματοληψία στο πλαίσιο εργαστηριακών αναλύσεων δεν μπορούν να αντικατασταθούν. Για αυτό, η ποσότητα του δείγματος θα πρέπει να διατηρείται στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο για τη επιτυχή συλλογή αποτελεσμάτων ή θα πρέπει να αποφεύγεται η δειγματοληψία εντελώς μέσω της εφαρμογής μη καταστροφικών αναλυτικών τεχνικών. Η δειγματοληψία μπορεί να αποφευχθεί με την επαναχρησιμοποίηση αναλυτικών δεδομένων από προηγούμενες μελέτες των αντικειμένων, η οποία επιπλέον παρέχει τη δυνατότητα διαμόρφωσης βάσεων δεδομένων με εργαστηριακά αποτελέσματα για συγκριτικούς σκοπούς. Ωστόσο, λόγω της μοναδικότητας των αντικειμένων η πρακτική της κοινής χρήσης δεδομένων από εργαστηριακές αρχαιολογικές αναλύσεις δεν είναι τόσο κοινή όσο σε άλλους τομείς έρευνας. Τα τελευταία 20 χρόνια δημιουργήσαμε τη βάση δεδομένων ceraDAT για στοιχειώδεις μελέτες αρχαίας κεραμικής και αργιλωδών πρώτων υλών στο Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «Δημόκριτος». Τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων είναι διαθέσιμα σε ανοιχτή πρόσβαση μόλις δημοσιευτούν οι μελέτες στο πλαίσιο των οποίων έγινε η συλλογή και η εξέτασή τους. Πρόσφατα, ξεκινήσαμε το έργο ceraFAIR επεκτείνοντας τη βάση δεδομένων ceraDAT δημιουργώντας ένα αποθετήριο δεδομένων ανοιχτής πρόσβασης συμβατού με τις αρχές FAIR, το οποίο ενσωματώνει εκτός από τα στοιχειώδη μεταδεδομένα και άλλες πιο ειδικές καταγραφές, όπως το ορυκτολογικό, πετρογραφικό, μικροδομικό ή πιο λεπτομερές αρχαιολογικό προφίλ, καθώς και συμπληρωματικό υλικό, όπως φωτογραφίες ή σχέδια. Το περιβάλλον πρόσβασης του αποθετηρίου σχεδιάζεται ώστε να είναι τυποποιημένο και αυτοματοποιημένο, ώστε να επιτρέπει τη σύνδεση περιεχομένου με άλλες βάσεις δεδομένων ή αποθετήρια, αλλά και να μπορεί να το ενσωματώσει σε εφαρμογές μηχανικής εκμάθησης με στόχο την αυτοματοποιημένη κατηγοριοποίηση του υπό μελέτη υλικού.

- **Αγάθη Παπανότη - Χάρης Γεωργιάδης, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης**

Το αρχαιολογικό περιεχόμενο στο συσσωρευτή ψηφιακού πολιτιστικού περιεχομένου SearchCulture και τη Europeana

Η διαχείριση των δεδομένων που προκύπτουν από την αρχαιολογική διαδικασία αποτελεί ένα πολύπλοκο και απαιτητικό έργο. Από την καταγραφή του ευρήματος κατά την ανασκαφή μέχρι την τελική δημοσίευσή του ο αρχαιολόγος καλείται να συλλέξει ένα πλήθος τεκμηριωτικών στοιχείων που θα βοηθήσουν στην ερμηνεία του.

Τι συμβαίνει όμως όταν το ίδιο αντικείμενο και το τεκμηριωτικό υλικό ή ορθότερα οι ψηφιακές τους αναπαραστάσεις εντάσσονται σε ένα συσσωρευτή με ποικίλους τύπους περιεχομένου που απευθύνεται στο ευρύ κοινό; Πώς μια σχεδιαστική κάτοψη ή μια αρχαιολογική φωτογραφία συνυπάρχει με ένα σύγχρονο έργο τέχνης ή ένα βίντεο μιας μουσικής παράστασης;

Στην παρουσίαση αυτή θα δούμε πώς έχει ενταχθεί μέχρι στιγμής το αρχαιολογικό υλικό στον Εθνικό Συσσωρευτή Πολιτικού Περιεχομένου, τις προκλήσεις που αντιμετωπίσαμε, αλλά και τις προσπάθειες της ομάδας του SearchCulture.gr να αναδείξει το περιεχόμενο αυτό μέσω των σημασιολογικών εμπλουτισμών και της δημιουργίας θεματικών εκθέσεων.

- **Έλλη Παπαδοπούλου - Ελένη Τόλη, Ερευνητικό Κέντρο ΑΘΗΝΑ**

Ανοιχτή Επιστήμη: Ευρωπαϊκές εξελίξεις και υιοθέτηση στην Ελλάδα μέσα από τη συμβολή του Ερευνητικού Κέντρου “Αθηνά”

Η πανευρωπαϊκή υποδομή OpenAIRE, στην οποία ηγείται το Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά» (ΑΘΗΝΑ), έχει συμβάλει σημαντικά στην υλοποίηση της ευρωπαϊκής ατζέντας πολιτικής για την ανοιχτή επιστήμη, ήδη από το Πρόγραμμα Πλαίσιο 7. Το OpenAIRE δημιούργησε τα τεχνικά και υποστηρικτικά για τους ερευνητές/τριες θεμέλια, ώστε να είναι εφικτή η συμμόρφωση με την πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και συνεχίζει να συμβάλλει ως υποδομή-πυλώνας του Ευρωπαϊκού Νέφους Ανοιχτής Επιστήμης (EOSC), γνωστό και ως «ιστός FAIR δεδομένων και υπηρεσιών». Το Ελληνικό Τμήμα Ανοιχτής Πρόσβασης του OpenAIRE υποστηρίζει την ευθυγράμμιση με τις ευρωπαϊκές εξελίξεις, προσφέροντας προτυποποιημένες υπηρεσίες ανακάλυψης, δημοσίευσης, διαχείρισης, ανάλυσης και αξιολόγησης ερευνητικών αποτελεσμάτων, καθώς και ενημερώνοντας και εκπαιδεύοντας την ερευνητική κοινότητα σε νέες δεξιότητες. Επιπλέον, η Ελληνική Υπηρεσία Δεδομένων «HELIX» άνοιξε την πόρτα στην εφαρμογή της Ανοιχτής Επιστήμης στην Ελλάδα εξυπηρετώντας τις ανάγκες Ελλήνων ερευνητριών/ών και συνεργατών στο να ανακαλύψουν, να αναλύσουν και να διατηρήσουν δεδομένα, ακολουθούμενη από τη δίδυμη υποδομή HARDMIN για τα Πανεπιστήμια. Πιο πρόσφατα, δημιουργήθηκε η Ελληνική Πρωτοβουλία Ανοιχτής Επιστήμης (ΕΠΑΕ) για την ενίσχυση και συντονισμένη της εφαρμογή της Ανοιχτής Επιστήμης και της ευθυγράμμισης με το EOSC. Η παρουσίαση βασίζεται στις προαναφερθείσες πρωτοβουλίες για να παρουσιάσει τις διαφορετικές πτυχές και δυνατότητες της Ανοιχτής Επιστήμης και της συνεισφοράς του ΑΘΗΝΑ στον Ευρωπαϊκό και τον Ελληνικό Χώρο Έρευνας.

- **Αγιάτης Μπενάρδου, Ευρωπαϊκή Ερευνητική Υποδομή DARIAH**

Το DARIAH-ERIC ως γέφυρα για δεδομένα, εργαλεία, μεθόδους, δεξιότητες και κοινότητες χρηστών στο πεδίο της Αρχαιολογίας: Η περίπτωση του Ευρωπαϊκού Έργου ATRIUM

Ήδη από την ίδρυσή της, το 2014, η Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Υποδομή για την Έρευνα στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες DARIAH-ERIC, αφουγκράζεται, συγκεντρώνει, αναλύει και ενσωματώνει συστηματικά τις πληροφοριακές ανάγκες των χρηστών της ανά την Ευρώπη ώστε να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει αποτελεσματικότερα την έρευνα στις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες. Ένα από τα βασικά διακυβεύματα των ερευνητών του πεδίου των Ανθρωπιστικών Επιστημών, συμπεριλαμβανομένων των αρχαιολόγων, οι οποίοι κατακλύζονται σήμερα από τεράστιες ποσότητες ψηφιακού περιεχομένου, είναι ότι η πλοήγηση σε αυτά θέτει σημαντικές προκλήσεις, από την αποσαφήνιση των δικαιωμάτων επαναχρησιμοποίησης έως το φιλτράρισμα.

Το Ευρωπαϊκό έργο ATRIUM (Advancing Frontier Research in the Arts and Humanities) το οποίο συνέλαβε και συντονίζει το DARIAH-ERIC αναγνωρίζει τις προκλήσεις αυτές και φιλοδοξεί να τις αντιμετωπίσει ενοποιώντας και επεκτείνοντας υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ποικίλες ανάγκες των ερευνητών. Σε συνεργασία με κορυφαίες Ευρωπαϊκές Υποδομές, όπως το ARIADNE, το CLARIN και το OPERAS, το ATRIUM θα προσφέρει βελτιωμένη πρόσβαση σε εργαλεία και υπηρεσίες τελευταίας τεχνολογίας διασυνοριακά και διεπιστημονικά. Εστιάζοντας στη δυνατότητα σύνθεσης, το ATRIUM θα διασφαλίσει ότι αυτές οι υπηρεσίες μπορούν να υποστηρίξουν σύνθετες ροές εργασιών έρευνας, ευθυγραμμισμένες με προσπάθειες όπως το EOSC.

Αναγνωρίζοντας την ποικιλομορφία των δεδομένων εντός της αρχαιολογίας και των ευρύτερων ανθρωπιστικών επιστημών, το ATRIUM υιοθετεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την οργάνωση δεδομένων και τη σημασιολογική διαλειτουργικότητα. Με επίκεντρο την Αρχαιολογία, το ATRIUM θα ενισχύσει τις υπηρεσίες δεδομένων, διευκολύνοντας την πρωτοποριακή έρευνα στο πεδίο καλύπτοντας όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των δεδομένων της έρευνας. Πέραν του τεχνικού σκέλους του έργου, το ATRIUM εστιάζει και στην εκπαίδευση και κατάρτιση των χρηστών, προσφέροντας εκπαιδευτικό υλικό και πόρους συμβάλλοντας στην κοινωνική βιωσιμότητα των ερευνητικών υποδομών και προωθώντας την έρευνα αιχμής με τη χρήση της τεχνολογίας στην Αρχαιολογία.

COST (European Cooperation in Science and Technology) is a funding agency for research and innovation networks. Our Actions help connect research initiatives across Europe and enable scientists to grow their ideas by sharing them with their peers. This boosts their research, career, and innovation. <https://www.cost.eu/>

ΑΟΗΝΑ
Έρευνα & Καινοτομία
Τεχνολογίες Πληροφορίας

cost
EUROPEAN COOPERATION
IN SCIENCE & TECHNOLOGY

**Funded by
the European Union**